

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Σκληρός και άμειλικτος ο χάρον δέν παύει τὰ τελευταία ἔτη ν' ἀνοίγῃ θύσανα πλήρωτα κενὰ εἰς τὴν τάξιν τῶν λογίων τῆς δουοσῆς γενεᾶς. Ἐνας ἀκόμη ἀπὸ τοὺς πλέον ἀγαπητοὺς Ἑλληνας ποιητᾶς, ὁ Ι. Πολέμης, ἀπεδήμησε τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα εἰς Κύριον. Αἰώνια του ἡ μνήμη; Καὶ θὰ εἶναι πράγματι ἡ ἐνθύμησις του διαρκῆς καὶ σὺδέποτε θὰ λησμονηθῇ ὁ μεταστὰς ποιητής, διότι ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς ἀγωνισθέντας διὰ τὴν δημιουργήσασαν τέχνην καὶ γλώσσαν ἐν Ἑλλάδι, διότι ὑπῆρξεν γλυκύτατος ὡς ποιητής, διότι ὑπῆρξεν μοναδικὸς εἰς καλωσύνην ὡς ἄνθρωπος. Ὁ Ι. Πολέμης γεννηθεὶς τὸ 1862 ἤρχειον ἀπὸ μικρὸς ἀκόμη νὰ στιχογραφεῖ ἐπιτυχῶς. Ἦδη ἐγκαταλείπει ἀξιόλογον ποητικὸν ἔργον ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἀκολούθων ποητικῶν συλλογῶν: «Ποιήματα», «Κεϊμήλια», «Βασιλιάς Ἀηλίταρος», «Ἀλίβαστρα», «Παλὴ Βιολί», «Ἄδρα», «Ἐιρηνικά», «Γυναικᾶ», «Χειμώνανθοι», «Ἐξωτικά», «Ὁ Τραγουδιστής», «Ἐσπερινός», «Σπασμένα Μάρμαρα», «Μία φορὰ κι' ἓνα Καρδ», «Ἄπλοϊ Σκοποί», «Μεταφρ. «Ἐιδυλλίων» Θεοκρίτου.

Ἐπ' εὐχαρίῃ τοῦ θανάτου τοῦ ποιητοῦ, τὸ «Μπουκέτο» ἀφιερώνει τὴν σελίδα αὐτὴν πρὸς δημοσίευσιν τῶν πλέον ἐκλεκτῶν τῶν ποιημάτων του.

ΤΟ ΠΑΛΗΟ ΒΙΟΛΙ

Ἄκουσε τ' ἀπόκοσμο, τὸ παλὴ βιολί μέσα στὴ νυχτερινὴ σιγαλιά τοῦ Ἄπριλ' στὸ παλὸ κουφάρι του μιά ψυχὴ λαλεῖ μὲ τ' ἀγὰ κι' ἀπάθωνα τῆς ἀγάτης χεῖλι. Καὶ τ' ἀηδόνι τ' ἀγοῦπινο καὶ τὸ ζηλιετὸ ζήλεψε κ' ἐσώπασε κ' ἐσκυψε κ' ἐστίδη γιὰ νὰ δῇ περήφανο τὴ πουλὶ εἶν' αὐτὸ πού τὰ λέει γλυκύτερα τῆς καρδιάς τὰ πάθη Ὡς κι' ὁ γκιώνης τ' ἀγαρο, τὸ δειλὸ πουλὶ μὲ λαχτᾶρ' ἀπόκρυψη τὰ φερό τινάξει καὶ σωπαίνει ἀκούοντας τὸ παλὴ βιολί γιὰ νὰ μᾶθῃ ὁ δύστοχος πῶς ν' ἀναστενάξει. Τὶ κι' ἂν τρώῃ τὸ ξύλο του τὸ σαράκι; τὶ κι' ἂν περνοῦν ἀγύριστοι χρόνοι κι' ἄλλοι χρόνοι; Πειὸ γλυκεῖα καὶ πειὸ ὄμορφη καὶ πειὸ ἡ φωνὴ του γίνεται, ὅσο αὐτὸ παλῶνει. Εἴμ' ἐγὼ τ' ἀπόκοσμο, τὸ παλὴ βιολί μέσα στὴν νυχτερινὴ σιγαλιά τοῦ Ἄπριλ' στὸ παλὸ κουφάρι μου μιά ψυχὴ λαλεῖ μὲ τῆς πρώτης νεότης μου τὰ δροσῖτα χεῖλι.

Τὶ κι' ἂν τρώῃ τὰ σπλάχνα μου τὸ σαράκι; τὶ κι' ἂν βαδίζω ἀγύριστα χρόνοι μὲ τὸ χρόνο; Πειὸ γλυκεῖα καὶ πειὸ ὄμορφη καὶ πειὸ δυνατὴ γίνεται ἡ ἀγάπη μου, ὅσο ἐγὼ παλῶνω.

(Ἀπὸ τὸ «Παλὴ Βιολί»)

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Πανᾶθεμά σε, συννεφιά, πού κρύβεις τὸ πουλὶ μου! Τὶ μ' ὄφελει ἂν μὲ στερεῖς τὸ ὑστερα κλαῖς μαζί μου; Λυπήσου με καὶ ἄρπασε τὸν ἥλιο νὰ φωτίσῃ, Γιὰ νάβγῃ κ' ἡ ἀγάπη μου ματαῖς νὰ μοῦ χαρίσῃ. Μ' ἂν ἴσως μ' ἀλησιόνησε κι' ἀγάπη πιά δὲν ἔχει, Εἴν' ἡ βροχὴ παρηγοριά κ' αἰώνια ἄς βρέχῃ.

(Ἀπὸ τὰ «Ποιήματα»)

ΑΧΩΡΙΣΤΕΣ

Ἦ καλωσύνη κ' ἡ ὄμορφη κῆρος κ' οἱ δυὸ τοῦ Παραδείσου, ἀχώριστ' εἶνε συντροφιά στὴν ὑπαρξί σου.

Κ' ἐταίριασαν τόσο πολὺ πού ὁ κόσμος λέγει ὅταν εἶ βλέπει: —Σὲ μιά ψυχὴ τόσο καλὴ τέτοια ὄμορφη μονάχα πρόκειται.

Ὁ ἀποθανὼν ποιητής

Κ' ἐγὼ σὲ στίχους τορνευτοὺς σοῦστησα ζηλεμένο θρόνο. καὶ σὲ θωρῶ μέσα σ' αὐτοὺς καὶ καμαρώνω.

Γι' αὐτὸ κρυφὰ τόσον καιρὸ πού στὸ πλευρὸ σου ἀναθαύρασε, τὴν ὄμορφη σου λαχταρῶ τὴν καλωσύνη σου λατρεύω.

(Ἀπὸ τὰ «Κεϊμήλια»)

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ

Πῶς νὰ τὸ πῶ; τὰ μάτια σου φωτόλουστο πού κα' οἰκεῖ ἡ Βασίλισσα καὶ μαυροφόρα Ἐ- και σφινχτοδένει ἀλύπητα στοῦ θρόνου τῆς τὰ τῆς σκλάβες τῆς τῆς μάγισσες, πού ξέρουν χί- [παλάτι [χάς ταῖρι, [ζῆλον] [πλάγια] [λια μάγια.

Πῶς νὰ τὸ πῶ; τὰ μάτια σου πρόβαλαν ξά- [φνω ἐμπρός μου ὠκεανὸς πού χάνεται στὰ πέρατα τοῦ κόσμου κ' ἡ ταξειδία μου ψυχὴ, ξεραμάτωτο καρᾶβι, ἀντίγησε στὰ βόθρα τ' ν χωρὶς νὰ καταλάβῃ.

Πῶς νὰ τὸ πῶ; τὰ μάτια σου διπλὸ τῆς νύ- [χτας ταῖρι, ὁ Σατανᾶς γιὰ δίχτυα του στὸν κ' σμο τᾶξει [φέρει, καὶ μοιάζουν μὲ τὴν κόλασι τῆ σκοτεινὴ καὶ [μαύρη... ζῆμος αὐτὸς ποτὰ φιλι παραδείσο θὲ νῶρη!

(Ἀπὸ τὰ «Ἀίβαστρα»)

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Καλότυχος πού ἀγαπᾶ καὶ πάντα στὸ πλευρὸ [του τὴν βλέπει τὴν ἀγάπη του, τὸ μόνο θησαυρὸ [του. Ἐγὼ γυρῶ μερόνυχτα μὲ μάτια δακρυσιμένα καὶ βλέπω, βλέπω μοναχὰ παραθύρα κλει- [σμένα.

Ἄχ! λέγω τότε μὲ τὸ νοῦ, ἔστ' ἦταν γραμμένο! κ' ἀναστενάξω καὶ πονῶ καὶ κλαῖω καί... σωπαίνω.

(Ἀπὸ τοὺς «Χειμωνανθοῦς»)

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Ἀπὸ τὴ γῆ δυὸ δάκρυα, ρευστὰ μαργαριτάρια ἀνέβηκαν κ' ἐστάλαξαν 'ς τοῦ Πλάστου τὰ ποδάρια.

Σ' εἶπε τὸ ἓνα τρέμοντας ἐμπρός 'ς τὸ θεῖο θρόνο: «Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἡ καρδιά γιὰ τὸ δικὸ τῆς πόνο.»

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκριθῆκεν: «Ὅτε στιγμὴ μὴ χάνῃς, οὐδε νὰ γεινῆς βάλσαμο τὸν πόνο τῆς νὰ γιάνῃς.»

Κ' εἶπε τὸ ἄλλο τρέμοντας ἐμπρός 'ς θεῖο θρόνο: «Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἡ καρδιά γιὰ κάποιον ξένο πόνο.»

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκριθῆκεν: «Ἐὐὐ μαζί μου μείνε τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρυα δικὰ μου δάκρυα εἶναι.»

(Ἀπὸ τὰ «Ποιήματα»)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Πολλὰ τῶν τραγουδιῶν τοῦ Ι. Πολέμη εἶχον τονισθῆ καὶ τὰ ἐτραγουδοῦσεν ὁ λαός. Ἐν τῶν πλέον γ' ὠστᾶν εἶναι καὶ τὰ ἀρχί- ζον μὲ τοὺς στίχους:

Θὰ κόψω ρόδα μυρωμένα Κρίνα, ἀνθούς καὶ πασαλιά Νὰ τὰ σκορπίσω ἓνα-ἓνα Στὰ μακρὰ σου τὰ μαλλιά...

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ